

IV. 18 Dokud je vnímán svět objektů, nelze nahlédnout a pochopit Já.

VASIŠTHA pokračoval: Rozmanitostí, kterou v tomto stvoření vidíme, není nic jiného než zdání rozmanitosti. Zdrojem i cílem veškerého vývoje je jediné neomezené Vědomí. Během vývoje se zdá, že v neomezeném Vědomí v souladu s představami, které ve Vědomí vznikají, existuje zdání rozmanitosti. Některé představy se spolu smísí, a vytvoří tak nekonečnou pestrost. Jiné se nesmísí, ale v každé částici bytí se projeví všechny představy a tyto částice existují nezávisle jedna na druhé. Celek se nazývá absolutní *Brahman*.

Každý jedinec vidí jen objekty, které obsahuje jeho mysl. Pokud představy v mysli nenesou své plody, dojde v mysli ke změně. Nastává sled zrození, který odpovídá změnám v mysli, a právě takové psychologické propojení vytváří přesvědčení o skutečnosti zrození a smrti i přesvědčení o skutečnosti těla. Jakmile takové přesvědčení zmizí, ustane koloběh opakovaných zrození.

Záměna neskutečného za skutečné se děje jen kvůli tomu, že je zapomenuta Pravda. Je-li očištěna životní síla neboli *prána* a poznáno to, co je za *pránou*, pak člověk dosáhne poznání všeho, co má být poznáno ohledně činnosti mysli a opětovných zrození.

Já každé živé bytosti prochází třemi stavy, bděním, sněním a hlubokým spánkem. Tyto stavy nemají nic společného s tělem. I jejich základem je však přesvědčení o existenci živých bytostí v jediném Já, ač tato existence není skutečná. Mudrc, který se dostal za stav hlubokého spánku neboli za stav *sušupta* k čirému Vědomí, se vrací do zdroje, zatímco hlupák, který toho nedosáhne, je chycen v koloběhu života a smrti.

Poněvadž je Vědomí neomezené, přechází člověk z jednoho zrození do druhého i mimo hranice jednoho světového cyklu. Taková stvoření nemají konce, jedno se zjevuje uvnitř druhého, podobně jako lodyhy banánovníku vyrůstají jedna z druhé.

Není samozřejmě moudré porovnávat *Brahman*, jež je vším, s čímkoli jiným. Člověk by se měl dotazovat na to, co je skutečnou prvotní příčinou všech věcí a co stojí mimo všechny příčiny a následky. To je to jediné, co má smysl zkoumat, neboť to jediné je podstatné. Proč se dotazovat na to, co podstatné není?

VASIŠTHA pokračoval: Ó Rámo, strom vyrostе ze semínka a přitom semínko zničí, ale *Brahman* vytvoří tento svět, aniž by sám sebe zničil. Strom, představující svět, se objeví, i když *Brahman* jako semínko zůstane tak, jak je. Proto nelze porovnávat *Brahman* s čímkoli jiným. Zatímco strom je hmotná věc, kterou lze popsat, *Brahman* je bez jména a formy. *Brahman* samo se stane tím, co se zdá mít zcela odlišnou povahu. Z jiného úhlu pohledu se tím však stát nemůže, neboť je věčné a neměnné.

Člověk není schopen to, co se týká *Brahman*, uchopit rozumem. Nelze říci, že se *Brahman* tím vším stane, ani že se tím vším nestane.

Nahlížíš-li na Já jako na objekt, nemůžeš uvidět pozorovatele. Dokud je vnímán svět objektů, nelze nahlédnout a pochopit Já. Vidíš-li vodu ve fatě morgáně, nevnímáš horký vzduch, jenž celý přelud vytváří. A vnímáš-li horký vzduch, potom nevidíš přelud, nevidíš vodu! Je-li pravda jedno, nemůže být pravda druhé.

Oči, které vnímají objekty světa, nevidí samy sebe. Dokud člověk prožívá představy světa objektů, nemůže pochopit Já. *Brahman* je jemné a čiré jako prostor. Nelze jej uskutečnit pomocí úsilí. Dokud člověk vidí to, co vidí, jako objekty, a sám sebe vnímá jako odděleného pozorovatele čili subjekt, je dosažení *Brahman* ještě daleko.

Teprve když zmizí rozdělení na pozorovatele a to, co je pozorováno, a když jsou oba „vidění“ jako jedné podstaty, je dosaženo Skutečnosti. Neexistuje objekt, který by měl jinou podstatu než subjekt. Ani nelze subjekt Já nahlížet, jako by šlo o objekt! Ve skutečnosti právě samotné Já, subjekt, se projevuje jako pozorovaný objekt, neboť jiný objekt vnímání tady není. Jestliže jediné, co existuje, je samo Já, pak to jistě není ani subjekt ani pozorovatel. Z takového úhlu pohledu žádné dělení nemá smysl.

Jako se z cukru vyrobí sladké pamlsky, aniž by tím cukr ztratil svoji přirozenou sladkost, tak si neomezené Vědomí neboli *Brahman* představí samo sebe jako nekonečnou rozmanitost, aniž by se tím zbavilo své podstaty. Projev neomezeného Vědomí nemá žádné hranice.

VASIŠŤHA pokračoval: Každý *džíva* v sobě zakouší to, co pomocí své životní síly v sobě vytvořil, bez ohledu na to, co to je a jak to vzniklo. Ó Rámo, uži svým vnitřním zrakem, že v každé částice bytí existuje bezpočet projevených světů. Tak jako je obsažen olej v sezamovém semínku, tak existuje bezpočet projevených světů v mysli každého jedince, v prostoru, v každém kameni, v plamenu ohně i ve vodě. A je-li mysl naprosto čirá, stane se čirým Vědomím, a je tudíž v jednotě s neomezeným Vědomím.

Projevený svět není nic jiného než dlouhý, všudypřítomný sen, který je představou Stvořitele Brahmy a všech ostatních. Objekty zrozené ve snu Stvořitele putují z jednoho snu do druhého, z jednoho vtělení do druhého, a vytvářejí tak zdánlivou konzistentnost projeveného světa. Toto snové projevení je v rámci samotného snu skutečné.

Tak jako semínko v sobě ukrývá různé aspekty stromu, tedy květy, listy či plody, tak každá částice bytí v sobě nese všechny možné zkušenosti. V každé částice je přítomno neomezené Vědomí, proto je od neomezeného Vědomí neoddělitelná. Vzdej se představ o rozmanitosti a jednotě. Čas, prostor, činnost čili pohyb a hmota jsou jen různé aspekty

jediného neomezeného Vědomí. Vědomí je v sobě zakouší, ať se jedná o tělo Stvořitele Brahmy nebo o tělo červa.

Dosáhne-li částčka vědomí plně rozvinutého stavu těla, zakouší své schopnosti a vlohy. Někdo vnímá objekty jakoby vně, neboť neomezené Vědomí je všudypřítomné. Jiný vidí všechno uvnitř, střídavě v rozvoji či úpadku. A někdo jde v projeveném světě z jedné snové zkušenosti do druhé.

Vzácní jsou ti, kteří chápou, že projevený svět, který v sobě vidí, je iluzorní, není-li vnímán jako neomezené Vědomí, jež jediné skutečně existuje. Díky tomuto Vědomí se v *džívovi* zjevuje svět a v každém *džívovi* jsou další *džívové* a tak dál do nekonečna. Teprve když člověk zakusí tuto Pravdu, je osvobozen od iluze. Zároveň s tím zeslábne jeho touha po potěšení a to je jediný důkaz moudrosti a poznání. Džbán s nektarem namalovaný na obraze není skutečným nektarem, namalovaný plamen ohně není ohněm a namalovaná žena není skutečnou ženou. Moudrá slova jsou jen slova, a pokud tu není nepřítomnost žádostivosti a zloby, jsou pouhou nevědomostí, nikoli poznáním.